

Research Paper

Measuring and evaluating the components of the native model of the preschool curriculum with an emphasis on life skills with the IPA approach

Hajar Chistan^۱, Farzaneh Vasefian^۲, Aleme keikha^۳

Received: ۰۳/۰۸/۲۰۲۴

Accepted: ۱۴/۱۰/۲۰۲۴

PP: ۱-۱۵

Keywords:

Curriculum pattern, life skills, preschool period, importance-performance analysis

Abstract

Introduction: Preschool education as the first stage of formal education provides a suitable platform for the growth and development of children's personality. Since the development of children's personality development will not be possible without paying attention to their logical education; And due to the lack of studies in the field of various aspects of the preschool curriculum with an emphasis on life skills, the present study aims to analyze the importance-performance of the main components of the native model of the preschool curriculum with an emphasis on life skills (Chistani, Alamian and Kikha, ۲۰۲۳) has been done.

research methodology: The statistical population of the quantitative part included all the kindergarten teachers of Fars province in the number of ۵۱۱۲ people; Based on Cochran's formula and two-stage cluster method, ۳۷۵ people participated in the research. In order to collect data, a researcher-made ۶۹-question questionnaire was used. The importance-performance analysis technique was also used to analyze the data

Findings: The results of the importance-performance analysis showed that the indicators of "creative thinking, problem solving, critical thinking and physical health" are in the "keep up the good work" area, in other words, the organization's performance in these indicators is favorable; Therefore, the organization must maintain this desirable performance. The citizenship rights education index is in the "low priority" area; In fact, this index has little importance from the point of view of experts, and the performance of the organization is also low in it. The reason for this issue can be that this concept has been sufficiently addressed. The indicators of "Communication and Effective Communication Skills, Managing Emotions, Decision-Making Skills, and Self-Awareness" are included in the "Focus Here" area. In other words, these components are highly important from the point of view of experts, but the performance of the organization is low. Therefore, the organization should focus on them

Conclusion: It seems that in order to improve the curriculum model in the preschool period, the education organization should pay more attention to the components that have high importance and poor performance.

Citation: Hajar Chistan, H., Vasefian, F., keikha, A. (۲۰۲۴). Measuring and evaluating the components of the native model of the preschool curriculum with an emphasis on life skills with the IPA approach. *Journal of New Thinking in Instruction and Learning*, Vol 1, No, 1 pp ۱-۱۵

^۱ - Ph.d in Curriculum Planinig, Meymeh Branch, Islamic Azad University, Meymeh, Iran.

^۲ - Assistant Professor, Department of Educational Sciences Meymeh Branch, Islamic Azad University, Meymeh, Iran.(Corresponding Author: farzaneh.vasefian@iau.ac.ir)

^۳ - Associate Professor, Department of Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

مقاله پژوهشی

سنجش و ارزیابی مؤلفه‌های الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی با رویکرد IPA

هاجر چیستان^۱، فرزانه واصفیان^۲*، عالمه کیخا^۳

چکیده

مقدمه و هدف: آموزش و پرورش پیش‌دبستانی به عنوان اولین مرحله از آموزش و پرورش رسمی بستر مناسبی را برای رشد و شکوفایی شخصیت کودکان فراهم می‌آورد. از آنجا که رشد پرورش مطلوب شخصیت کودکان بدون توجه به تعلیم و تربیت منطقی آن‌ها میسر نخواهد بود؛ و با توجه به کمبود مطالعات در زمینه جنبه‌های گوناگون برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی، مطالعه حاضر با هدف سنجش و ارزیابی مؤلفه‌های الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی با رویکرد IPA صورت پذیرفته است.

روش‌شناسی پژوهش: جامعه آماری بخش این مطالعه شامل کلیه مربیان مهد کودک استان فارس به تعداد ۵۱۱۲ نفر تشکیل بود؛ که بر اساس فرمول کوکران و شیوه خوشه‌ای دومرحله‌ای تعداد ۳۷۵ نفر، در پژوهش شرکت داده شدند. به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه ۶۹ سوالی محقق ساخته استفاده گردید. جهت تحلیل داده‌ها نیز تکنیک IPA (تجزیه و تحلیل اهمیت-عملکرد)، مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج تکنیک IPA نشان داد که شاخص‌های " تفکر خلاق، حل مساله، تفکر انتقادی و بهداشت جسمی" در ناحیه "کار خوب را ادامه دهید" قرار گرفته‌اند، به عبارت دیگر عملکرد سازمان در این شاخص‌ها مطلوب می‌باشد؛ از این رو سازمان بایستی این عملکرد مطلوب خود را حفظ کند. شاخص آموزش حقوق شهروندی در ناحیه "اولویت پایین" قرار گرفته است؛ در واقع این شاخص از دید خبرگان دارای اهمیت کمی است و عملکرد سازمان در آن نیز پایین است. دلیل این موضوع نیز می‌تواند این باشد که به اندازه کافی به این مفهوم پرداخته شده است. شاخص‌های "مهارت ارتباطی و ارتباطات موثر، مدیریت احساسات، مهارت تصمیم‌گیری، و خودآگاهی" در ناحیه "اینجا تمرکز کنید" قرار گرفته‌اند. به عبارتی، این مؤلفه‌ها از دید خبرگان دارای اهمیت بالایی است اما عملکرد سازمان در آن پایین است. بنابراین سازمان باید بر روی آن‌ها تمرکز کند

بحث و نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد جهت بهبود الگوی برنامه درسی در دوره پیش‌دبستانی سازمان آموزش و پرورش باید به مؤلفه‌هایی که دارای اهمیت بالا و عملکرد ضعیف هستند توجه بیشتری نماید.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۳

شماره صفحات: ۱۵-۱

واژه‌های کلیدی: الگوی برنامه درسی، مهارت‌های زندگی، دوره پیش‌دبستانی، تکنیک IPA

استناد: چیستان، هاجر، واصفیان، فرزانه و عالمه، کیخا، (۱۴۰۳). سنجش و ارزیابی مؤلفه‌های الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی با رویکرد IPA. فصلنامه نواندیشی در آموزش و یادگیری، دوره اول شماره یک. صص ۱۵-۱

^۱ - دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میمه، میمه، ایران

^۲ - استادیار برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میمه، میمه، ایران. (نویسنده مسئول) farzaneh.vasefian@iau.ac.ir

^۳ - دانشیار، عضو هیات علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

مقدمه

آموزش و پرورش رکن اساسی پیشرفت، توسعه و تعالی هر کشوری محسوب می‌شود (Naeimi & hanifi, ۲۰۲۳). در این راستا، آموزش و پرورش پیش‌دبستانی به عنوان اولین مرحله از آموزش و پرورش رسمی بستر مناسبی را برای رشد و شکوفایی شخصیت کودکان فراهم می‌آورد. تحقیقات انجام شده در زمینه برنامه‌های درسی دوره پیش‌دبستانی در سال‌های اخیر نشان‌دهنده تأثیر برنامه‌های غنی و برنامه‌ریزی آموزشی و درسی مطلوب برای گروه‌های سنی مختلف کودکان در دوره قبل از دبستان است (Li, ۲۰۲۲) مهمتر این که نتایج تحقیقات مؤید سرمایه‌گذاری بیشتر برای آموزش بهتر و برنامه‌های کیفی به علت کسب موفقیت‌های بیشتر کودکان در سال‌های تحصیلی بعد از سپری کردن دوره پیش از دبستان است (Proulx & Aboud, ۲۰۱۹)؛ چرا که آموزش و پرورش پیش‌دبستانی به عنوان درون‌دادی حساس هم از نظر رشد کلی یک فرد و هم از نظر تأثیر در پذیرش و نگهداری کودکان در سطوح ابتدایی، در سیاست ملی آموزش و پرورش اکثر کشورها، مورد تأکید فراوان قرار گرفته است (Kaul, ۲۰۱۴).

از سوی دیگر، تمام کسانی که به نحوی با مسائل آموزش و پرورش کشور ارتباط دارند به این نکته اساسی و بدیهی آگاهی دارند که حل مشکلات و معضلات آموزش و پرورش کشور به طور مستقیم به مسائل دوره پیش‌دبستانی بستگی دارد (Abbasi & et al, ۲۰۲۴). در صورتی که با مسایل این دوره تحصیلی به طور جدی و همه جانبه برخورد نشود نباید امید چندانی به حل مشکلات دوره‌های بعدی تحصیلی داشت (Nadi & Eftekhari, ۲۰۱۷)؛ چرا که امروزه در بسیاری از نظام‌های پیشرفته جهان مسأله آموزش و پرورش پیش‌دبستانی به عنوان یکی از پایه‌های اساسی تعلیم و تربیت پذیرفته شده و تقریباً در بیشتر تقسیم‌بندی‌های رشد، سن آموزش قبل از دبستان به عنوان یکی از مراحل تکوین شخصیت مورد تأکید قرار گرفته است که گسترش تعلیم و تربیت خردسالان در سنین پیش دبستان باید از جمله هدف‌های اساسی جهت‌گیری آموزشی این دهه باشد (Yazigy, ۲۰۲۳). روشن است که بی‌توجهی به مسائل و مشکلات دوره پیش‌دبستانی و عدم برنامه‌ریزی مفید و مؤثر با علایق و نیازهای کودکان در این سن اثرات مخربی را بر سلامت و شخصیت کودکان بر جای خواهد گذاشت (Gholami & et al, ۲۰۲۲).

تجربه کشورهای دیگر نشان می‌دهد بهترین سن برای شروع آموزش مهارت‌های زندگی پنج و شش سالگی است؛ به همین دلیل آموزش جهانی مهارت‌های زندگی پیش از دوران دبستان شروع و به تدریج کامل‌تر می‌شود (Joo & et al, ۲۰۲۰)؛ بنابراین اگر محتوای برنامه درسی با یادگیری مهارت‌های زندگی، ترکیبی موزون یابند در افراد نگرشی سالم و سازنده نسبت به موقعیت‌های زندگی حاصل می‌شود که نتیجه آن، بروز رفتارهای صحیح برای پیشگیری از ناهنجاری‌های روحی خواهد بود (Qalashahi, ۲۰۱۸).

به دلیل اینکه انسان‌ها دارای ابعاد مختلف جسمانی، شناختی، عاطفی، اجتماعی می‌باشند؛ رشد و تکامل واقعی زمانی محقق خواهد شد که به تمامی ابعاد شخصیت انسان به طور هماهنگ توجه شود (sarkhosh & et al, ۲۰۲۱). در واقع هدف پرورش در حوزه آموزش و پرورش، هدایت رشد جسمانی و روانی یا به طور کلی هدایت رشد همه جانبه شخصیت پرورش‌یابندگان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنجارهای مورد پذیرش جامعه و نیز کمک به شکوفا کردن استعدادهای آنان است (Mikaeleau & Soltan alcharaei, ۲۰۱۶). بر این اساس، اهداف تعلیم و تربیت در این دوره باید پرورش کامل مهارت‌های زندگی بوده باشد. فقط در سایه بهره‌مندی از چنین رشد متعادلی است که بستر کامل و متعالی وجود فراهم می‌شود. از این‌رو محیط‌های یادگیری باید به گونه‌ای طراحی شود که موجب توقف یا سکون فرد در یک مرحله خاصی نگردد، طرفداران نظریه برنامه‌درسی رشدگرا به تلفیق و اینکه رشد شناختی، اخلاقی، شخصیتی رابطه‌ای متقابل با یکدیگر دارند و اینکه یک بعد (مثلاً بعد شناختی) نباید موجب حذف ابعاد دیگر شود، توجه ویژه‌ای دارند (Miller, ۲۰۱۶).

مسأله اصلی این مطالعه عدم توجه کافی و غفلت از توجه هم‌زمان به ابعاد رشد شخصیتی کودکان در دوره پیش‌دبستانی است. امروزه در نظام آموزش و پرورش کتاب‌هایی در قالب انس با قرآن تدوین شده که فقط در راستای رشد شخصیت دینی و معنوی کودکان بوده و از توجه به سایر ابعاد رشد شخصیتی غفلت ورزیده است و همچنین بیشتر مفاهیم گنجانده شده در این کتاب‌ها به علت هماهنگ نبودن با توانایی‌های ذهنی و عقلانی کودکان اثرات نامطلوبی بر رشد شخصیت کودکان می‌گذارد (Kanaani Harandi, ۲۰۱۷)؛ بنابراین ضروری است ارائه محتوای مناسب درسی برای این دوره با تأکید بر رشد همه جانبه کودک در بعد جسمی، ذهنی، عاطفی، معنوی، اخلاقی و اجتماعی صورت گیرد (Klinke, ۲۰۱۶).

در دوره پیش‌دبستانی، کودک قادر به درک مفهوم قاعده و مقررات نیست و در برنامه‌ها، اخلاق مبتنی بر ایجاد عادات نیکو، پرورش داده می‌شود، اما تربیت اخلاقی در دوره دبستان، مبتنی بر مقررات و قاعده است و این امر، تعلیم و تربیت تکوینی نام دارد، یعنی با توجه به مراحل رشد کودک، برنامه‌ریزی می‌کنند. برنامه‌های این دوره، کودک محور و رشد محورند، این برنامه‌ها بر خلاف برنامه‌های آموزش دبستانی، رسمی نیستند، بلکه بسیار انعطاف پذیرند در واقع ما امروزه می‌توانیم و نیازمندیم که بر مبنای اصالت‌های فرهنگی خویش برنامه‌های نوین آموزش و پرورش پیش‌دبستانی را به کار گیریم و چون در یک کشور انقلابی و در حال توسعه به‌سر می‌بریم ضرورت دارد برای کودکانی که

در محرومیت فرهنگی و اجتماعی روزگار می‌گذرانند و اکثریت فرزندان این مرز و بوم را تشکیل می‌دهند برنامه‌هایی را ایجاد کنیم که بتواند مقدمات پرکردن شکاف وسیع محرومیت را فراهم کند نتایج این تحقیق اطلاعات ارزشمندی را می‌تواند در اختیار تصمیم‌گیرندگان تعلیم و تربیت، مربیان، مدیران و خصوصاً والدین در خصوص افزایش مهارت‌های زندگی قرار دهد.

از آنجا که رشد پرورش مطلوب شخصیت کودکان بدون توجه به اصل مهم و اساسی که همان تعلیم و تربیت منطقی آن‌هاست میسر نخواهد بود (Lameli and Masouminejad, ۲۰۲۰). و با توجه به کمبود مطالعات در خصوص ابعاد مختلف الگوهای برنامه درسی دوره پیش‌دبستان با تأکید بر مهارت‌های زندگی، مطالعه حاضر با هدف اولویت‌بندی مؤلفه‌های اصلی الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی صورت پذیرفته است. بنابراین سوال اصلی این پژوهش عبارت است از: تجزیه و تحلیل اهمیت-عملکرد مؤلفه‌های اصلی الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی چگونه است؟.

مبانی نظری پژوهش

بر اساس تجربیات و بررسی‌های روانشناختی و تربیتی سال‌های اول کودکی در رشد و پرورش کودکان نقش مهمی دارد. زیرا شکل‌گیری شخصیت و رشد همه جانبه فرد در این دوره بیشتر انجام می‌شود (Vintimilla & et al, ۲۰۲۰). دوره پیش‌دبستانی در رشد مفاهیم و معانی و اموری که کودک در زندگی روزمره با آن‌ها مواجه است نقش مهمی بر عهده دارد. آموزش و پرورش پیش‌دبستانی در واقع نقطه ورود یک حرکت طولانی و مهم در زندگی کودکان ماست. نکته مهم این است که بچه‌ها بعد از پنج سال تجربیات مختلف و فراز و نشیب‌های گوناگون که در زندگی خانوادگی طی می‌کنند وارد پیش‌دبستانی شده و اولین تجربه رسمی در نظام آموزشی و پرورشی کشور را پیدا می‌کنند (Naeimi & hanifi, ۲۰۲۳). این برخوردهای اولیه در تنظیم شخصیت کودکان و شکل‌گیری خصوصیات رفتاری و اعتقادی او و خصلت‌ها و منش‌های او بسیار تعیین‌کننده است و از نظر کمی هم به خاطر شمول و تعداد زیادی از نوآموزان و اجباری شدن دوره پیش‌دبستانی این دوره، چه در کشور ما و چه در کشورهای دیگر نسبت به سطوح دیگر اهمیت به‌سزایی دارد. در واقع اولین سنگ بنای سازندگی شخصیت کودکان و نهایت سازندگی اجتماعی در همین سال‌های اولیه گذاشته می‌شوند؛ بنابراین هم از نظر کیفی و هم از نظر کمی این دوره از اهمیت خاصی برخوردار است (Taghizadeh, ۲۰۱۵, Nozohori & et al, ۲۰۲۲). مهارت‌های اجتماعی در دانش آموزان فرایندی چندبعدی بوده که نیازمند نگاهی جامع و چندسویه به نظام آموزشی در قالب برنامه‌های آشکار درسی با تأکید بر برنامه درسی پنهان و کارکردهای آن (ساختار مراکز آموزشی، جو اجتماعی و خانواده) است (Ghaderi & et al, ۲۰۲۴).

آموزش و پرورش کودکان در اولین مرحله از آموزش و پرورش رسمی که هدف‌ها، برنامه‌ها، روش‌ها و ابزارهای خاص خود را دارد و پایه مهمی برای سایر دوره‌های آموزش و پرورش عمومی است (Wang & et al, ۲۰۱۹, Ruin Tan & et al, ۲۰۲۳). این مرحله از آموزش را می‌توان به دو دوره اصلی تقسیم کرد دوره اول مربوط به کودکان شیرخواره و نوپا (از ماه‌های اول زندگی تا چهار سالگی است) در کشور ما اکثر مهدهای کودک که زیر نظر سازمان بهزیستی کشور هستند که رشد و پرورش ذهنی کودکان در همین سنین را بر عهده دارند. دوره دوم که مخصوص کودکان پنج تا شش ساله است دوره آمادگی برای ورود به دبستان (اصطلاحاً دوره پیش‌دبستانی) نامیده می‌شود که اساساً زیرا نظر آموزش و پرورش است هر یک از دوره‌ها با زیر دوره‌های مذکور که در کشورهای مختلف با نام‌های گوناگون شناخته می‌شوند و با توجه به سطح رشد نیازها و توانایی‌های کودکان، برنامه آموزش و پرورش خاص خود را دارند (Joo & et al, ۲۰۲۰). بنابراین باید در همکاری و هماهنگی با خانواده امکان رشد او را فراهم آورد. توجه به تمامیت شخصیت کودک مستلزم آن است که در مهد کودک و کودکستان محیطی مطمئن و سالم و آموزنده که در عین حال از بازی و سرگرمی نیز خالی نباشد برای او فراهم آورده شود. طرح و نقشه مشخصی برای فعالیت‌های عملی روزانه مربیان که پاسخگوی نیازهای خاصی کودکان باشد وجود داشته باشد و پیشرفت‌های کودک را در زمینه‌های زیستی، عاطفی، ذهنی و اجتماعی به طور مرتب اعتلا بخشید. سال‌های پنجم و ششم زندگی کودک را سال‌های کودکستانی و دوره آمادگی برای ورود به دبستان یا دوره پیش‌دبستانی می‌نامیم در این دوره است که کودکان برای ورود به دوره آمادگی و نهایتاً برای ورود به دبستان آماده می‌شوند (Yazigy, ۲۰۲۳). با توجه به مهم‌ترین ویژگی‌های روان‌شناختی کودکان پیش‌دبستانی و نیازهای اساسی آنان و اهمیت نقش حیاتی خانواده، مربیان، جامعه و رسانه‌ها در این دوره، شایسته آن است که در تدوین اهداف پرورشی و شکوفاسازی توانمندی‌های بالقوه این کودکان، بیشترین ارزش را برای پرورش و هدایت حس کنجکاوی و تقویت مهارت‌ها، استعدادها و توانمندی‌های بالقوه کودکان در جهت توسعه رفتارهای کنجکاوانه، هوشمندانه و عاقلانه آنان قائل شد (Amini Golestani & Noor Abadi, ۲۰۱۷). از آنجایی که تربیت اجتماعی مطلوب و سازگاری با گروه‌های اجتماعی در تنهایی و بدون فراهم شدن فرصت‌های مناسب صورت نمی‌گیرد، این فرصتها هر قدر زودتر برای کودک فراهم گردد، رشد اجتماعی او سهل‌تر خواهد شد. از این رو جدا شدن کودک از محیط کوچک خانه و رفتن او به

مراکز پیش‌دبستانی که هسته مرکزی آن را گروه همبازی‌ها و همسالان تشکیل می‌دهند، بر دامنه مراودات و آزادی کودک افزوده و زمینه کسب و توسعه سازگاری اجتماعی او را فراهم خواهد کرد. با توجه به کوچک بودن محیط خانواده و محدودیت‌های آموزشی و پرورشی و از طرفی گستردگی برنامه‌های آموزشی و پرورشی در مراکز پیش‌دبستانی لازم است که والدین در جهت تقویت و رشد شخصیتی و مستحکم نمودن پایه آموزشی فرزند خود در امر آموزش و پرورش تلاش نمایند (mirarab razy& et al, ۲۰۲۲).

مراکز پیش‌دبستانی از مناسب‌ترین مکان‌هایی است که می‌تواند به آموزش‌های صحیح جهت رفع مشکلات، هم به اولیاء دانش آموزان و هم به مربیان کمک نماید. کودکی که در کودکستان است از کودک دبستانی انعطاف پذیرتر و جنبه پذیرش آن‌ها بیشتر است و با ارائه آموزش‌های مناسب می‌توان در پیشرفت تحصیلی آنان در دوره دبستان نیز مؤثر بود (Behboudi, ۲۰۱۷, Ashrafi& et al ۲۰۲۱). مهارت زندگی و برنامه درسی ارتباطی تنگاتنگ با یکدیگر دارند. زیرا هدف هر دو، طراحی فرصت‌های مناسب برای یادگیری بهتر یادگیرنده و حداکثر بهره‌وری از این فرصت‌هاست. هر دو رشته شامل مراحل طراحی، اجرا و ارزشیابی هستند. برنامه‌ریزی درسی عامل تحقیق اهداف برنامه‌های آموزشی و مهارت‌های زندگی عامل تحقق‌های برنامه درسی است (Kaya & Deniz, ۲۰۲۰). براین اساس، برنامه‌ریزی درسی مجموعه فعالیت‌هایی تلقی می‌شود که میان عناصر اصلی برنامه‌ها درسی (هدف، محتوا، روش و ارزشیابی) ارتباط برقرار می‌کند، اما زمینه ایجاد تغییر و تحول در نظام برنامه‌های درسی از طریق مهارت‌های زندگی به وجود می‌آید. در واقع برنامه‌ریزی درسی و مهارت‌های زندگی در کنار هم و با بهره‌مندی از یکدیگر می‌توانند فرایند آموزش را تسهیل کنند. بنابراین رابطه‌ای طولی است و با یکدیگر همپوشانی دارند (Abdolvahabi& et al, ۲۰۲۳).

نیازهای زندگی امروز، تغییرات سریع اجتماعی، فرهنگی، تغییر سریع ساختار خانواده، گستردگی و هجوم منابع اطلاعاتی انسان را با چالش‌ها و فشارهای متعددی روبرو کرده است که مقابله با آن‌ها نیازمند توانمندی‌هایی روانی - اجتماعی است و فقدان مهارت‌ها و توانایی‌های عاطفی، روانی، اجتماعی افراد را در مواجهه با مسائل و مشکلات آسیب‌پذیر کرده و آن‌ها را در معرض اختلالات روانی، اجتماعی و رفتاری قرار می‌دهد (Ghasemi& et al, ۲۰۱۶). امروزه با وجود ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی در شیوه‌های زندگی، بسیاری از افراد در رویارویی با مسائل زندگی فاقد توانایی‌های لازم و اساسی‌اند و همین موضوع آنان را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و مقتضیات آن آسیب‌پذیر نموده است (Emami Naini, ۲۰۱۴).

چند ویژگی آموزش مهارت‌های زندگی عبارتند از:

- اول اینکه آموزش مهارت‌های زندگی یک شکل قدرتمند از آموزش و درمان است. زیرا مراجع به طور همزمان مهارت‌های جدید را در چندین حوزه فرا می‌گیرد؛
- دوم اینکه، آموزش مهارت‌های زندگی یک مدل آموزشی است که یک سری مهارت‌ها را تدریس می‌کند و منجر به بازگشت و عود کمتر در مراجع می‌شود؛
- سوم اینکه، شرکت‌کنندگان فعالانه در یادگیری و تکمیل مهارت‌های زندگی شرکت می‌کنند، بنابراین احتمالاً بیشتر احساس مالکیت فرایند آموزش، و کارآمدی را حس می‌کنند.
- چهارم اینکه، آموزش مهارت‌های زندگی هم برای پیشگیری و هم برای درمان مشکلات روانی یک راه مناسب است و اینکه مؤثرترین و کارآمدترین راه برای یادگیری این مهارت‌ها تدریس مستقیم آن‌هاست (Loretha & et al, ۲۰۲۳, Arjamandi&et al, ۲۰۲۴).

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش و ماهیت، توصیفی-پیمایشی می‌باشد. هم‌چنین مطالعه پیش‌رو از منظر افق زمانی به صورت مقطعی در سال ۱۴۰۲ صورت پذیرفته است.

جامعه آماری بخش کمی پژوهش را کلیه‌ی معلمان مربیان پیش‌دبستانی استان فارس به تعداد ۵۱۱۲ تشکیل می‌دهند. با توجه تعداد افراد جامعه آماری و با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه برابر با ۳۵۷ نفر تعیین گردید. با توجه به احتمال غیرقابل استفاده بودن برخی پرسشنامه‌ها، تعداد ۴۱۸ پرسشنامه (ده درصد بیشتر) توزیع گردید که از میان آن‌ها ۳۹۷ پرسشنامه برگشت داده شد. از بین پرسشنامه‌های برگشت داده شده تعداد ۳۷۶ پرسشنامه قابل استفاده بود. جهت انتخاب آزمودنی‌های تحقیق، از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای

استفاده شد. بدین ترتیب، ابتدا شهرستان‌های استان فارس به پنج خوشه‌ی شمال، جنوب، شرق، غرب، و مرکز تقسیم‌بندی شد و سپس از هر خوشه، دو شهرستان به صورت تصادفی به شرح جدول (۱) برگزیده شد:

جدول (۱). حجم جامعه و نمونه

ناحیه	شهرستان انتخابی	حجم جامعه	درصد حجم نمونه هر شهرستان به حجم جامعه	حجم نمونه
مرکز	شیراز	۷۱۸	۴۳/۵	۱۶۴
	مرودشت	۱۸۹	۱۱/۴	۴۳
شمال	اقلید	۹۲	۵/۶	۲۱
	آباده	۹۳	۵/۶	۲۱
جنوب	لار	۱۰۶	۶/۴	۲۴
	لامرد	۸۸	۵/۳	۲۰
شرق	ارسنجان	۷۰	۴/۲	۱۶
	استهبان	۴۹	۳	۱۱
غرب	کازرون	۱۵۰	۹/۱	۳۴
	نورآباد	۹۶	۵/۸	۲۲
مجموع		۱۶۵۱	۱۰۰	۳۷۶

بر اساس شیوه نمونه‌گیری نیز تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم جامعه پرسشنامه‌ها بین مربیان شهرستان‌های مندرج در جدول (۱) توزیع و گردآوری شد. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی، فیش‌برداری بر اساس مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان و در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته ۶۹ سوالی مبتنی بر طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت به شرح جدول (۲) می‌باشد:

جدول (۲). مشخصات پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش

ردیف	مؤلفه	تعداد سوال	منبع
۱	حقوق شهروندی	۹	پرسشنامه محقق ساخته
۲	مدیریت احساسات	۶	
۳	تفکر انتقادی	۷	
۴	مهارت حل مسأله	۱۱	
۵	تفکر خلاق	۷	
۶	مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر	۱۰	
۷	مهارت تصمیم‌گیری	۶	
۸	خودآگاهی	۷	
۹	بهداشت جسمی	۶	
	مجموع	۶۹	

در این پژوهش از تکنیک شاخص روایی محتوایی جهت بررسی روایی پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش استفاده شده است. بدین منظور، پرسشنامه، بین ۵ تن از خبرگان توزیع گردید. جهت بررسی شاخص روایی محتوا، از روش والتز و باسل (۱۹۸۶) استفاده گردید. بدین صورت که متخصصان «مربوط بودن»، «واضح بودن» و «ساده بودن» هر گویه را بر اساس یک طیف لیکرتی ۴ قسمتی مشخص می‌کنند. متخصصان مربوط بودن هر گویه را از نظر خودشان از ۱: «غیرمرتبط»، ۲: «تاحدی مرتبط»، ۳: «مرتبط»، تا ۴: «کاملاً مرتبط» مشخص می‌کنند. ساده بودن گویه نیز به ترتیب از ۱: «ساده نیست»، ۲: «نسبتاً ساده است»، ۳: «ساده است»، تا ۴: «کاملاً ساده است»، مقداردهی می‌شود. واضح بودن گویه نیز به ترتیب از ۱: «واضح نیست»، ۲: «نسبتاً واضح است»، ۳: «واضح است»، تا ۴: «کاملاً واضح است» مشخص می‌شود. تعداد خبرگانی که گزینه ۳ و ۴ را انتخاب کرده‌اند را بر تعداد کل خبرگان تقسیم می‌شوند. اگر مقدار حاصل از ۰/۷ کوچکتر بود گویه رد می‌شود اگر بین ۰/۷ تا ۰/۷۹ بود باید بازبینی انجام شود و اگر از ۰/۷۹ بزرگتر بود قابل قبول است (میرزایی، ۱۳۹۷). شاخص روایی محتوایی توسط رابطه (۱) مقداردهی می‌شود:

$$CVI = \frac{\text{تعداد متخصصینی که به گویه نمره ۳ و ۴ دادند}}{\text{تعداد کل خبرگان}} \quad \text{رابطه (۱)}$$

حداقل مقدار قابل قبول برای شاخص روایی محتوایی برابر با ۰/۷۹ است و اگر شاخص روایی محتوایی گوی‌های کمتر از ۰/۷۹ باشد آن گویه بایستی حذف شود. در این پژوهش، همه گویه‌ها، شاخص روایی محتوایی مناسبی داشتند.

همچنین به منظور بررسی پایایی پرسشنامه از تکنیک ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS استفاده گردید. بر این اساس مقدار ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳۹ به دست آمد. با توجه به اینکه مقدار ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده بزرگتر از ۰/۷ می‌باشد، بنابراین می‌توان گفت پرسشنامه پایایی مناسبی دارد.

در این مطالعه از تکنیک تجزیه و تحلیل اهمیت-عملکرد به منظور آزمون سوال پژوهش استفاده شده است. در ادامه به معرفی این تکنیک پرداخته شده است. گام‌های تکنیک تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد به شرح زیر است (آذر و همکاران، ۱۳۹۷):

گام اول: تعیین شاخصهای مورد مطالعه

گام دوم: تعیین درجه اهمیت (b_{jp}) و درجه عملکرد (c_{jp}) شاخصها:

$$(P= ۱, ۲, \dots, n \text{ و } j= ۱, ۲, \dots, m), c_{jp} \text{ و } b_{jp}$$

درجه اهمیت و درجه عملکرد شاخص‌ها نشان‌دهنده ارزش اهمیت و ارزش عملکرد می‌باشند که برای ویژگی j ام و توسط خبرگان p ام تعیین شده است. این ارزش‌ها می‌تواند با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای مشخص شوند.

گام سوم: تعیین میانگین هندسی/حسابی اهمیت و عملکرد شاخص‌ها

گام چهارم: ارزش آستانه را محاسبه کنید. ارزش آستانه جهت تعیین خانه‌های ماتریس IPA به کار می‌رود. جهت تعیین ارزش آستانه از میانگین حسابی استفاده می‌شود. ارزش آستانه اهمیت و ارزش آستانه عملکرد به ترتیب μ_c و μ_b به شرح رابطه (۲) و (۳) نمایش داده می‌شود:

$$\mu_b = \frac{\sum_{j=1}^m b_j}{m} \quad \text{رابطه (۲)}$$

$$\mu_c = \frac{\sum_{j=1}^m c_j}{m} \quad \text{رابطه (۳)}$$

گام پنجم: تعیین موقعیت نسبی هر مشخصه کیفی بر روی ماتریس تکنیک تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد در ماتریس اهمیت-عملکرد

گام ششم: بر اساس نظر وو و همکاران^۷ شکاف بین ارزش اهمیت و عملکرد مشخصه j ام ضربدر ارزش اهمیت آن می‌تواند وزن مشخصه کیفی j ام را نشان دهد. وزن مشخصه j ام را با OW_j به شرح رابطه (۴) نشان می‌دهیم:

$$OW_j = |(b_j - c_j) \times b_j| \quad \text{رابطه (۴)}$$

برای سهولت بیشتر جهت تجزیه و تحلیل، آن را به شرح رابطه (۵) نرمالیز نماییم:

$$SW_j = \frac{OW_j}{\sum_{j=1}^m OW_j}, 0 \leq SW_j \leq 1, \sum_{j=1}^m SW_j = 1 \quad \text{رابطه (۵)}$$

حال، مشخصه‌هایی که دارای SW_j بیشتری هستند، باید در اولویت بالاتری جهت بهبود قرار گیرند.

^۷ Wu et al.

نمودار (۱) نواحی چهارگانه ماتریس اهمیت - عملکرد را که شاخص‌های مورد مطالعه بر اساس مقایسه امتیازهای اهمیت با ارزش آستانه اهمیت و نیز مقایسه امتیازهای عملکرد با ارزش آستانه عملکرد در یکی از این چهار ناحیه قرار می‌گیرند را نشان می‌دهد:

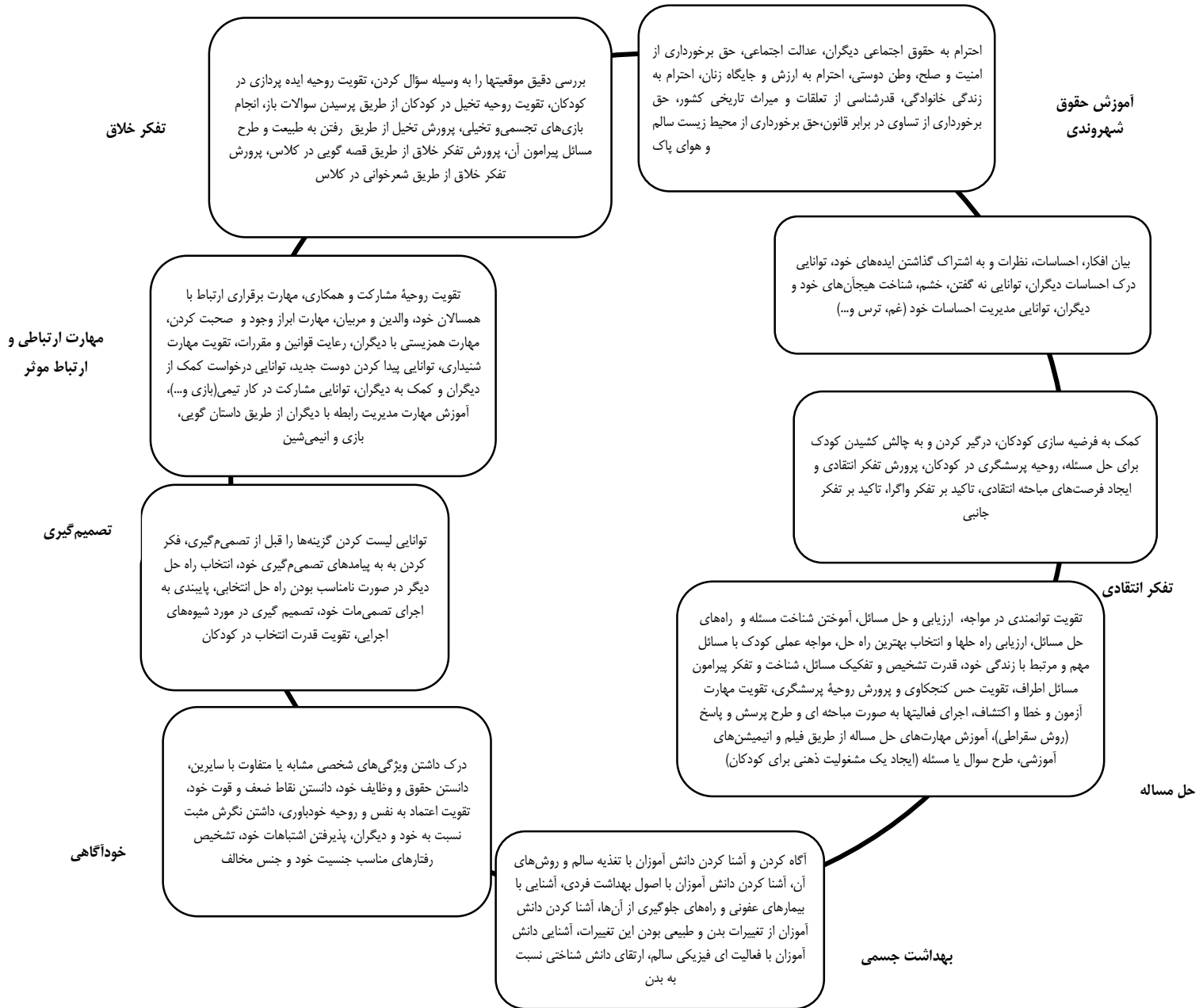

نمودار (۱) نواحی چهارگانه ماتریس اهمیت - عملکرد (آذر و همکاران، ۱۳۹۷)

۱. **ناحیه اول (اینجا تمرکز کنید):** متغیرهایی که دارای اهمیت بالا و عملکرد پایین هستند در این ناحیه قرار می‌گیرند. متغیرهایی که در این ناحیه قرار می‌گیرند ضعف اساسی سازمان را نشان می‌دهند و نیازمند توجه فوری برای بهبود هستند.
۲. **ناحیه دوم (کار خوب را ادامه دهید):** متغیرهایی که دارای اهمیت بالا و عملکرد بالا هستند در این ناحیه قرار می‌گیرند. متغیرهایی که در این ناحیه قرار دارند به عنوان نقطه قوت اصلی سازمان باید ادامه یابند.
۳. **ناحیه سوم (اولویت پایین):** متغیرهایی که دارای اهمیت پایین و عملکرد پایین هستند در این ناحیه قرار می‌گیرند. مدیران نباید بر روی این بخش تمرکز زیادی داشته باشند زیرا متغیرهایی که در این بخش قرار می‌گیرند مهم نیستند.
۴. **ناحیه چهارم (اتلاف منابع):** متغیرهایی که دارای اهمیت پایین و عملکرد بالا هستند در این ناحیه قرار می‌گیرند.

یافته‌های پژوهش

هدف مطالعه حاضر تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های اصلی الگوی بومی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی است که توسط چیستانی و همکاران (۱۴۰۲) ارائه شده است. نمودار (۲) الگوی پیشنهادی را نشان می‌دهد:

نمودار (۲): الگوی آموزش حقوق شهروندی برای دوره ابتدایی ایران (چپستانی، واصفیان و کیخا، ۱۴۰۲)

جدول (۳) نتایج تجزیه و تحلیل ماتریس اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های اصلی الگوی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی را نشان می‌دهد:

جدول (۳). تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد

شاخص	اهمیت	عملکرد
آموزش حقوق شهروندی	۳/۲۵	۲/۸۸
تفکر خلاق	۳/۹۲	۳/۴۵
مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر	۳/۸۵	۳/۳۵
حل مسأله	۳/۸۶	۳/۶۴
مدیریت احساسات	۳/۹۳	۳/۱۰
تفکر انتقادی	۳/۹۶	۳/۷۸
مهارت تصمیم‌گیری	۴	۳/۲۸

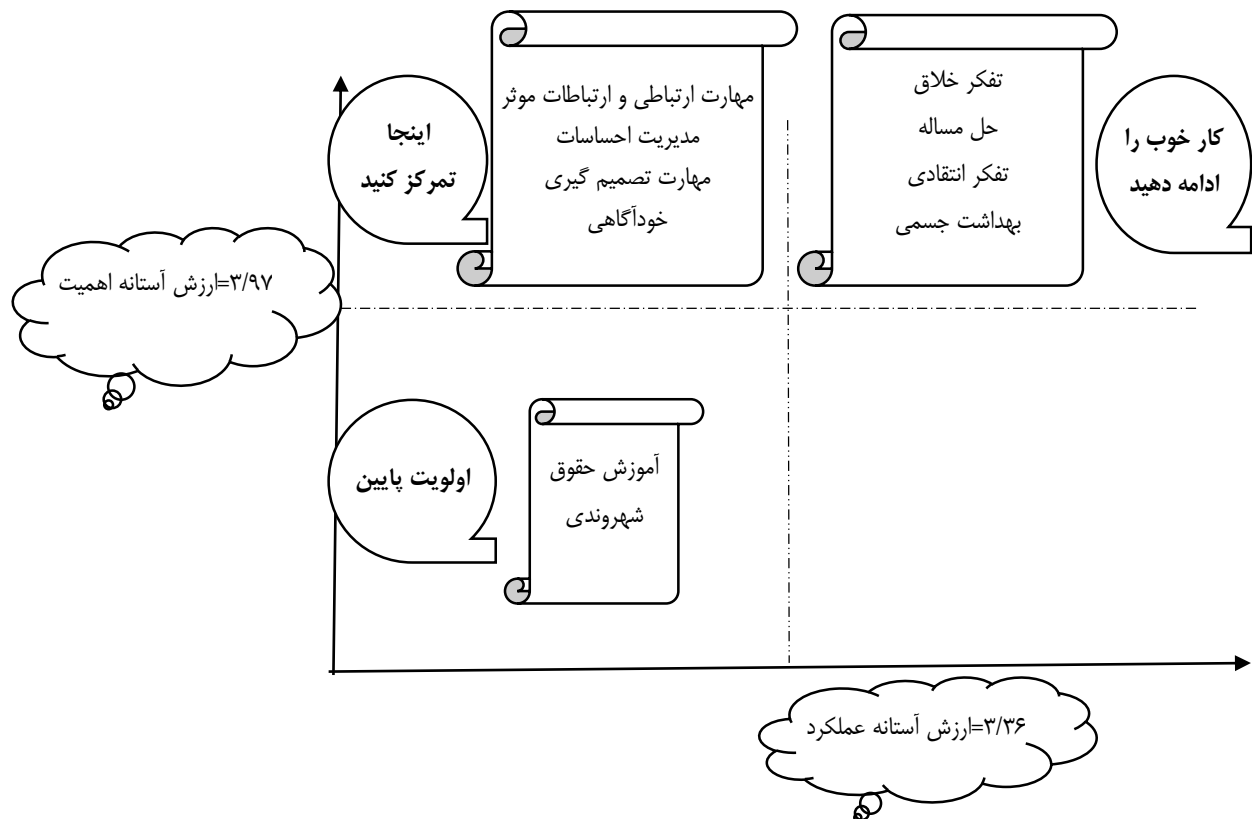
۳/۲۲	۳/۸۵	خودآگاهی
۳/۵۲	۳/۹۴	بهداشت جسمی
۳/۳۶	۳/۸۴	ارزش آستانه

بر اساس ارزش آستانه اهمیت و عملکرد مؤلفه‌های مورد مطالعه به شرح جدول (۴) در نواحی چهارگانه ماتریس اهمیت-عملکرد قرار گرفته‌اند:

جدول (۴). قرار گرفتن مؤلفه‌های مورد مطالعه در مدل ربیعی

مفهوم	ناحیه	شاخص
اولویت پایین	سوم	آموزش حقوق شهروندی
کار خوب را ادامه دهید	دوم	تفکر خلاق
اینجا تمرکز کنید	اول	مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر
کار خوب را ادامه دهید	دوم	حل مسأله
اینجا تمرکز کنید	اول	مدیریت احساسات
کار خوب را ادامه دهید	دوم	تفکر انتقادی
اینجا تمرکز کنید	اول	مهارت تصمیم‌گیری
اینجا تمرکز کنید	اول	خودآگاهی
کار خوب را ادامه دهید	دوم	بهداشت جسمی

نواحی چهارگانه در اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های اصلی الگوی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی به شرح نمودار (۳) می‌باشد:

نمودار (۳). نواحی چهارگانه در ماتریس اهمیت - عملکرد

وزن و اولویت مؤلفه‌های اصلی الگوی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی به شرح جدول (۵) می‌باشد:

جدول (۵). وزن شاخص‌ها

اولویت	وزن نرمال شده	وزن نرمال نشده	شاخص
۷	۰/۰۷۲	۱/۲۰	آموزش حقوق شهروندی
۵	۰/۱۱۰	۱/۸۴	تفکر خلاق
۴	۰/۱۱۵	۱/۹۳	مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر
۸	۰/۰۵۱	۰/۸۵	حل مسأله
۱	۰/۱۹۵	۳/۲۶	مدیریت احساسات
۹	۰/۰۴۲	۰/۷۱	تفکر انتقادی
۲	۰/۱۷۲	۲/۸۸	مهارت تصمیم‌گیری
۳	۰/۱۴۵	۲/۴۳	خودآگاهی
۶	۰/۰۹۹	۱/۶۵	بهداشت جسمی
		۱۶/۷۵	مجموع

بر اساس وزن نرمال شده مندرج در جدول (۵)، اولویت شاخص‌های مورد مطالعه به شرح جدول (۶) می‌باشد:

جدول (۶). اولویت شاخص‌ها

اولویت	شاخص
۱	مدیریت احساسات
۲	مهارت تصمیم‌گیری
۳	خودآگاهی
۴	مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر
۵	تفکر خلاق
۶	بهداشت جسمی
۷	آموزش حقوق شهروندی
۸	حل مسأله
۹	تفکر انتقادی

بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های اصلی الگوی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی می‌توان گفت:

- شاخص‌های "مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر، مدیریت احساسات، مهارت تصمیم‌گیری، و خودآگاهی" در ناحیه "اینجا تمرکز کنید" قرار گرفته‌اند؛
 - شاخص‌های "تفکر خلاق، حل مسأله، تفکر انتقادی و بهداشت جسمی" در ناحیه "کار خوب را ادامه دهید" قرار گرفته‌اند؛
- شاخص آموزش حقوق شهروندی در ناحیه "اولویت پایین" قرار گرفته است

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر به تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های اصلی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی پرداخته است. بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های اصلی الگوی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت‌های زندگی می‌توان گفت:

- شاخص‌های "مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر، مدیریت احساسات، مهارت تصمیم‌گیری، و خودآگاهی" در ناحیه "اینجا تمرکز کنید" قرار گرفته‌اند. به عبارتی، این مؤلفه‌ها از دید خبرگان دارای اهمیت بالایی است اما عملکرد سازمان در آن پایین است.

بنابراین سازمان باید بر روی آن‌ها تمرکز کند. بر اساس وزن محاسبه شده برای هر شاخص باید بهبود به ترتیب اولویت زیر صورت پذیرد:

- ۱- مدیریت احساسات
 - ۲- مهارت تصمیم‌گیری
 - ۳- خودآگاهی
 - ۴- مهارت ارتباطی و ارتباطات مؤثر
- شاخص‌های " تفکر خلاق، حل مسأله، تفکر انتقادی و بهداشت جسمی " در ناحیه "کار خوب را ادامه دهید" قرار گرفته‌اند، به عبارت دیگر عملکرد سازمان در این شاخص‌ها مطلوب می‌باشد؛ از این‌رو سازمان بایستی این عملکرد مطلوب خود را حفظ کند؛
 - شاخص آموزش حقوق شهروندی در ناحیه "اولویت پایین" قرار گرفته است؛ در واقع این شاخص از دید خبرگان دارای اهمیت کمی است و عملکرد سازمان در آن نیز پایین است. دلیل این موضوع نیز می‌تواند این باشد که به اندازه کافی به این مفهوم پرداخته شده است.

با توجه به اینکه تا کنون تحقیقی جهت تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد مؤلفه‌های مدل برنامه درسی پیش‌دبستانی با تأکید بر مهارت زندگی انجام نپذیرفته است، لذا بررسی همسویی نتایج برای سوال اصلی پژوهش امکان پذیر نمی‌باشد. بر اساس مؤلفه‌های اصلی مدل پیشنهادی کاربردی زیر مطرح می‌شود:

- پیشنهاد می‌شود که متخصصان و طراحان برنامه‌های درسی پیش‌دبستانی، فهرست مؤلفه‌ها و مصادیق حقوق شهروندی را در تدوین اهداف و محتوا و فرصت‌های یادگیری و سایر عناصر برنامه درسی مدنظر قرار دهند و مریبان را در چگونگی آموزش این مصادیق به کودکان پیش‌دبستانی توانمند سازند.
- در طراحی برنامه درسی کودک پیش‌دبستانی کلمات احساسی اساسی مانند شادی، خشم، غم و ترسو نحوه ابراز آن‌ها را باید آموخت. یک روش عالی برای کمک به کودکان در یادگیری احساسات، بحث در مورد احساسات شخصیت‌های مختلف در کتاب‌ها و استفاده از داستان گویی است. بنابر این در طراحی برنامه درسی پیش‌دبستانی باید شخصیت‌هایی معرفی شوند که کودک بتواند با آن‌ها همزاد پنداری کرده و خود را به جای شخصیت اصلی داستان قرار دهد.
- طراحی برنامه‌های درسی باید به گونه‌ای باشد که از ابتدای درس کنجکاوی و علاقه کودک برانگیخته شود. شروع درس با یک داستان، شعر یا اسلاید کوتاه به گونه‌ای که باعث شود کودک مشتاق به دانستن اصل موضوع شود. از مفاهیم انتزاعی که دایره فکری کودک را گسترده می‌کند در طراحی درسی دوره پیش‌دبستانی نیز استفاده شود چرا که کودکان نسبت به این موضوعات به شدت کنجکاو بوده و همواره در پی کشف رابطه بین آن‌ها و زندگی روزمره خود هستند.
- کودکان با هر بار انجام بازی‌های فکری و حل مسئله، قوانین و چهارچوب‌ها را می‌آموزند. متوجه محدودیت‌ها و امکانات می‌شوند و در نهایت هر بار راه حل‌های مختلف را برای رسیدن به نتیجه امتحان می‌کنند. این کار به مرور و خود به خود مسیر رسیدن به راه حل را به کودکان آموزش می‌دهد. علاوه بر این مهارت‌های جانبی مورد نیاز برای حل مسئله مانند قدرت پیش‌بینی، همکاری، کار تیمی و ریسک‌پذیری را هم تمرین می‌کنند. از بازی‌ها برای تقویت قدرت حل مسئله در کودکان استفاده شود.
- انجام فعالیت‌هایی که به تشخیص ابزارهایی که به انسان در ساختن چیزها کمک می‌کنند. فعالیت‌هایی مانند ساختن ساختمان با استفاده از موادی مانند آجر، ماسه، فعالیت‌هایی برای حواس پنجگانه (بویایی - چشایی - بینایی - شنوایی - بساویایی). در طراحی فعالیت‌ها باید فرصت‌های زیادی را جهت آزمایش و تجربه کردن در اختیار کودک قرارگیرد. کودک در این سن کنجکاو است و کنجکاوی پیش نیاز یادگیری است.
- تدریس گروهی و انجام فعالیت‌ها به صورت گروهی یکی از راه‌هایی است که منجر به افزایش مشارکت کودکان در انجام کاری می‌شود. برای این منظور باید اقداماتی انجام داد که کار گروهی برای کودکان پیش‌دبستانی جالب باشد. به عنوان مثال از دانش‌آموزان بخواهید برای گروه خود اسمی انتخاب کنند. به این شکل آن‌ها به گروه خود هویت می‌بخشند و اهمیت بیشتری قائل خواهند شد. از دانش‌آموزان بخواهید که در گروه درباره خودشان حرف بزنند و خود را بیشتر به دوستانشان معرفی کنند. بدین ترتیب به شناخت بهتری از همدیگر خواهند رسید و همکاری بهتری خواهند داشت. از دانش‌آموزان بخواهید انتظاراتی را

که از هر یک از اعضای گروه دارند به طور واضح و روشن بیان کنند و وظایف هرکسی در ابتدا مشخص شود. قوانین کار گروهی را برای دانش‌آموزان شرح بدهید.

- برای آموزش تصمیم‌گیری به کودکان و دانش‌آموزان، هیچ راهی بهتر از خواندن کتاب و تجزیه و تحلیل شخصیت‌های آن وجود ندارد. بنابراین در مفاهیم درسی می‌توان قسمت‌هایی را قرار داد که شخصیت اصلی کتاب تصمیم‌گیری کرده سپس مربی و دانش‌آموزان به تحلیل تصمیمات اتخاذ شده در آن درس بپردازند. این کار به عنوان یک نکته آموزشی عمل می‌کند و باعث ایجاد گفت‌وگو معنادار در کلاس می‌شود. از دانش‌آموزان دعوت شود تا تصمیماتی را که شخصیت‌های کتاب درسی می‌گیرند با کلاس به اشتراک بگذارند. سپس در مورد این که آیا دانش‌آموزان کلاس هم همان تصمیم را می‌گیرند که شخصیت‌های کتاب گرفتند گفت‌وگو کرده و دانش‌آموزان را تشویق شوند تصمیم‌های قهرمان داستان را نقد و داوری کنند.
- آموزش مفاهیمی چون احترام و یادگیری از دیگران، ارزش گذاشتن به تفاوت‌ها، حذف تصورات قالبی و ارزش‌های دیکته شده، کشف در یافتن زمینه‌های مشترک در هر رابطه‌ای، ایجاد تعهدات جدید و سعی در اتصال شکاف‌های فرهنگی هر یک می‌توانند به کودکان در شناخت خود کمک کنند. با روایت قصه‌هایی که شجاعت و تکیه بر توانایی‌های فردی را توصیه می‌کنند به کودکان می‌توان شیوه زندگی کردن را آموزش داد. هرگز از اهمیت قصه‌های آموزنده در این مسیر غافل نشوید و بدانید که می‌توانند نقش مهمی در افزایش اعتماد به نفس کودکان داشته باشند.
- با استفاده از تکنیک بازی، نمایش، داستان و شعر آموزش‌هایی از قبیل: آموزش درست شستن دست و صورت کودکان با صابون در قبل از غذا و بعد از اجابت مزاج، آموزش درست مسواک زدن بعد از غذا خوردن در دفعات وعده غذایی، استفاده از وسایل بهداشت فردی مانند حوله، مسواک، شانه، آموزش درست حمام کردن (حداقل دوبار در هفته استحمام شود، دادن اطلاعات کافی و مفید درباره رژیم غذایی سالم به کودکان، برای بهداشت دستگاه تناسلی کودکان مخصوصاً دختران نیاز به عوض کردن لباس زیر و جدا شستن آن به صورت روزانه، آموزش استفاده درست از لوازم بهداشتی اماکن عمومی، برای یادگیری صحیح و درست بهداشت فردی کودکان نیاز به فردی می‌باشد که به اقدامات کودکان تا یادگیری درست آن‌ها نظارت کامل داشته باشد.

References

Abdul Wahabi, M., Rumiani, Y., and Zarif, S. (۲۰۱۲). Examining the basic skills of students in the era of globalization. *Research and Planning Quarterly in Higher Education*, ۷(۴۷), ۹۲-۷۴. [In Persian]

Abbasi, F, Motamid, H, Qasmizad, A. (۲۰۲۴). The consequences of teaching life skills through the curriculum on the mental health of primary school students, *Journal: Andisheh Hai Navin Tarbiati*, ۱۹:۲ (۶۸), ۷۳-۹۱ [In Persian]

Ashrafi, Z, Keyhan, J, Maleki Avarsin, S, & Yari, J. (۲۰۲۱). Designing an Optimal Pattern for Religious Education Curriculum at a Preschool. *JOURNAL OF APPLIED ISSUES IN ISLAMIC EDUCATION*, ۵(۱) (۱۸), ۷-۳۰. [In Persian]

Amini Golestani, R., Noorabadi, S. (۲۰۱۷). Designing a preschool curriculum model based on the educational theory of body, mind and affection of Pestalozzi. *Mashhad: Proceedings of the Second International Conference on Psychology, Counseling, Education and Training*. [In Persian]

Arjamandi, R., Bahadran, A., Sohri, A. (۲۰۲۴). Presentation of research-oriented curriculum model for preschool period. *Adolescent and Youth Psychological Studies*, ۳(۳), ۳۳۵-۳۲۲ [In Persian]

Azarm A., Khosravani, P., & Jalali, R. (۲۰۱۸). *Research in soft operations (problem structuring approaches)*. Tehran: Industrial Management Organization. [in persian]

Behboudi, e. (۲۰۱۷) Preschool children, family, education and life skills. Abstracts of the articles of the first international congress and the fifth national congress of education and health of preschool children, Tehran, Iran. [in persian]

Emami Naini, N. (۲۰۱۴). Self-awareness skills. Tehran: Publications of the Vice-Chancellor of Culture and Prevention of the Welfare Organization of the country. [in persian]

Ghadri Siamand, Mahmoudi Firouz, Adib Yusuf, Imanzadeh Ali. (۲۰۲۴). Representation of the process of formation of social skills of primary school students based on the hidden curriculum, Journal: Research in educational systems, Volume: ۱۷:۶۲, ۱۹-۳۳. [in persian]

Ghasemi, L, Saidi, A, Khorazian, L. (۲۰۱۶). The effectiveness of education based on the five senses on increasing the creativity of preschool children. Innovation and creativity in humanities, ۷(۱), ۲۲۵-۲۵۰, [in persian]

Gholami, A., Zainalipour, F., Sheikhi Fini, A., Samavi, S. (۱۴۰۱). Measuring and evaluating the components of the preschool artistic education curriculum using the importance-performance analysis model. Educational Leadership and Management Quarterly, ۱۶(۱), ۱۱۰-۸۹. [In Persian]

Joo, Y. S., Magnuson, K., Duncan, G. J., Schindler, H. S., Yoshikawa, H., & Ziol-Guest, K. M. (۲۰۲۰). What works in early childhood education programs? A meta-analysis of preschool enhancement programs. *Early Education and Development*, ۳۱(۱), ۱-۲۶.

Kanani-Harendi, S., Noorian, V., Nowrozi, S., Abai-Kopaei, K. (۲۰۱۶). The model of philosophy education curriculum for children based on the results of related research. Thinking and the Child, ۱۸(۹), ۲-۱۵. [In Persian]

Kaul, V. (۲۰۱۴). Education program in pre-primary period (translated by Farkhande Mofidi). Tehran: Samit Publications.

Kaya, İ., & Deniz, M. (۲۰۲۰). The effects of life skills education program on problem behaviors and social skills of ۴-year-old preschoolers. *Ilkogretim Online*, ۱۹(۲).

Lameli, Atiyeh, and Masouminejad, Reza. (۲۰۲۲). Identifying the components of World Health Organization life skills in the elementary school social studies curriculum: a qualitative study. *Research in humanities education*, ۷(۲), ۷۹-۹۴. [In Persian]

Klinke, K. (۲۰۱۶). Life skills (translated by Shahram Mohammadkhani). Tehran: Sepandhanar. [In Persian]

Li, Y. (۲۰۲۲). Construction and reform of preschool children's professional curriculum based on big data. In ۲۰۲۱ International Conference on Big Data Analytics for Cyber-Physical System in Smart City: Volume ۲ (pp. ۷۸۷-۷۹۵). Springer Singapore

Loretha, A. F., Arbarini, M., & Desmawati, L. (۲۰۲۳). The Efforts of Lifelong Education through Life Skills for Early Childhood in Play Groups. *JPPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat)*, ۱۰(۱), ۸۳-۹۵.

Mikaeleau, G, & Soltan alcharaei, KH. (۲۰۱۶). the objective and methods of education and nurturing in Islam. *Insight and Islamic training*, ۱۲(۳۵), ۹۷-۱۲۱. SID. <https://sid.ir/paper/۲۴۹۶۶۲/en>(in Persian)

Miller, J. (۲۰۱۶). Soul education towards a spiritual curriculum (translated by Nadergholi Gurchian). Tehran: Metacognitive Andisheh. [In Persian]

Mir Arab Razi, H., Fakuri Hajiyar, K., Bayani, M. (۲۰۲۲). Designing a problem-oriented curriculum model in the preschool period. *Educational Psychology*, ۱۷(۶۲), ۷-۳۰

Mirarab razy, H., fakoory, H., shariat nia, K., & bayani, A. (۲۰۲۲). Explaining the objectives of problem-based curriculum model in preschool. *Journal of Academic Management*, ۱(۴), ۱۰۰-۱۰۰. [in persian]

Mirzaei, Kh. (۲۰۱۸). Research, researcher and research paper writing. Tehran: Fuzahan. [In Persian]

Nadi, M., Eftekhari, Z. (۲۰۱۷). Model of entrepreneurship curriculum for preschool period. Isfahan: Proceedings of the first national conference of entrepreneurial schools (approaches, theories, dimensions and applied business from successful countries). [In Persian]

Naimi, M., Hanifi, R. (۲۰۲۴). The effect of the amount of play in education on social skills and self-efficacy of preschool children in Chahar Shahr district of Tehran. *Counseling and Psychotherapy Excellence*, ۱۱(۴), ۴۵-۶۵. [In Persian]

Nozohori Pahrad, R, Fathi, A, Iskandari, A, Bafande, M, Qaramelki, H, and Rasouli, S.(۲۰۲۲). Investigating the elements of the brain-based curriculum model in the preschool period and its validation (qualitative research). *Child mental health (child psychology)*, ۸(۲), ۰۰۰. [In Persian]

Pahanandepour, M., Hashemi, M., Qaltash, A. (۲۰۲۴). Designing a suitable template for preschool curriculum in Iran based on bio-ecological theory. *Curriculum Studies*, ۱۸(۷۰), ۱۰۵-۱۳۰. [In Persian]

Proulx, K., & Aboud, F. (۲۰۱۹). Disaster risk reduction in early childhood education: Effects on preschool quality and child outcomes. *International Journal of Educational Development*, ۶۶, ۱-۷.

Recovery, e. (۲۰۱۷) Preschool children, family, education and life skills. Abstracts of the articles of the first international congress and the fifth national congress of education and health of preschool children, ۱۲(۱), ۳۴-۵۴

Ruin Tan, Z, Jalavandi, M, Natghi, F. (۲۰۲۳).validation of stories and storytelling with an emphasis on the objectives of the preschool curriculum of Kermanshah province; A combined study, *Journal: Andisheh Novin Tarbiati*, ۱۸:۱(۶۳):۴۷-۶[In Persian]

Sarkhosh, S., Faqih Aram, B., Shabani, H. (۲۰۲۰). Identifying the components and elements of the curriculum based on the development of problem solving skills in order to provide an optimal model for the preschool period. *Teaching Research*, ۹(۱), ۴۳-۷۳. [In Persian]

Taghizadeh, A. (۲۰۱۵). The role of art in the education of primary school children. Congress of Islamic Sciences, Human Sciences. SID. <https://sid.ir/paper/۸۳۴۶۷۰/fa>[in persian]

Vintimilla, C. D., & Pacini-Ketchabaw, V. (۲۰۲۰). Weaving pedagogy in early childhood education: On openings and their foreclosure. *European Early Childhood Education Research Journal*, ۲۸(۵), ۶۲۸-۶۴۱.

Wang, X., Sun, H., & Li, L. (۲۰۱۹). An innovative preschool education method based on computer multimedia technology. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, ۱۴(۱۴), ۵۷-۶۸.

Yazigy, A. J. (۲۰۲۳). The Need for an Integrated Preschool EFL Curriculum in Lebanon. *BAU Journal-Society, Culture and Human Behavior*, ۳(۲), ۱-۱۰.